

pa kvara menda ne bo pri odraslih slovenskih mladenčih, če kaj vedo o tem, kako da se ubogemu slov. narodu v političnem oziru godi. — Britko pa mora biti poštenjaku pri sreči, ako vidi, da so 17—19letni mladenči, tedaj v najnevarniši dobi življenja, v verskem oziru celó sami sebi prepuščeni ter nemajo ni poduka ni návoda za krščansko življenje! Ta šola ima toraj v narodnem in verskem oziru vse one hude pomanjkljivosti na sebi, kakor se sploh kažejo na deželnih in državnih šolah na Slovenskem.

Iz Ptuja, 2. sveč. (Telovadnica in gasilna družba.) Naši požarni brambovci so se spravili v telovadnico tukajšne realne gimnazije, ktera (telovadnica namreč) je mnogo denarja stala. Ako niso njene prostorije gimnaziji potrebne, čemu so se pripravile? Ako so pa za gimnazijo potrebne, kako se zamorejo gasilni družbi prepuščati?

Kakor čujemo, je gimnazijsko ravnateljstvo pri dež. odboru pooblastila prosilo, da sme telovadnico gasilec prepustiti. Telovadnico je pa mestna srenja ob svojih stroških priskrbela, in toraj nema ne ravnateljstvo pravice prositi dovoljenja, da se telovadnica v drug namen porabi, niti dež. odbor dovoljenja za to dati. Vsekako bi se bila morala srenja najpoprej vprašati. Nadjamo se torej za gotovo, da bo dež. odbor popred mestno srenjo zaslišal.

Iz Ljutomera, (Beseda do naših slovenskih kmetov.) Z veseljem se mora pripoznati, da imamo v naši okolici vrle slovenske kmete in kmetovalce, ki so po večem dobri in varčni gospodarji, ter se po večem pošteno in možato obnašajo, so marljivi, in se tudi svoje narodnosti zavedajo, čuteči se Slovence. Z veliko zadovoljnostjo moramo tudi reči, da se oni skoro brez izjeme vdeležijo pri napravah, ktere snujejo voditelji ljutomerske slovenske stranke. Tako se sploh v velikem številu vpisujejo v založnico, in še dovolj marljivo obiskujejo kmetijsko šolo po nedeljah.

Akoravno je vse to hvalevredno, naj vendar preljube kmetovalce, kterim smo prijatelji, in kteri tudi nas kot take spoznajo, še na to in ono opomnimo. Pred vsem obračamo njih pozornost na našo narodno društvo, Čitalnico. — 2. februarja bilo je že 5 let, kar obstaja. Koliko je med tem časom za omiko in narodno razveseljevanje storila, tega ne bodem našteval, vsaj vsak Ljutomerčan in okoličan to iz lastne skušnje vé. Res je, da je eno leto skoro popolnoma mirovala, pa to je zopet res, da je v minolem letu to doprinesla. Koliko besed, veselic in zabav imela je v minolem letu! In glejte, to so storili skoro edini ljutomeržanski Slovenci, kterih je v trgu samem le malo število. Kmetje iz okolice so k temu le malo pripomogli. Zatoraj Vam, slovenski prijatelji naši v oklici za bodoče živo pripravimo narodno društvo. V Vašo korist Vas vabimo, da gosteje prihajate v naše društvo, v naše

prostore. Tu imate na razpolaganje veliko število slovenskih časnikov. Kedar pridete po opravilih v Ljutomer, idite v Čitalnico; tu dobite dušne in telesne okrepčave; Čitalnica Vam ponuja lepega berila, gostilničar jedi in pijače. In če na leto daste društvu po 1 ali 2 gold. odškodnine, da ono lože časnike in najemščino plačuje, mislim, da Vam to za blage društvene namene preveč ne bode. Ne podpirajte toraj več svojih nasprotnikov nemškutarjev, ki Vas za to še črté, da jim dajate zaslužek, rekoč: „dummer bindišer!“ Pospnemajte Čehe, ki ne gledó v nemškutarsko gostilnico, ki ne kupujejo pri trgovcu nemškutarju, ampak so v zvezi s svojimi prijatelji, domoljubnimi krčmarji in trgovci. Srajca bližej života kot suknja.

Sv. Lenart v slov. gor. 30. pros. Tužnega srca smo včeraj k počitku spremili truplo zamrlega g. Edvarda Kneza, bilježnika tukaj. — Dalje časa že je na plućih bolehal, a do zadnjega dne bil je še pri svojem opravi v uradnici; kar ga nenadoma po noči 26. pros. smrt pokliče v večnost. Mnogo let je rajni tukaj kot bilježnik deloval, je bil spoštovan od cele okolice, na dalječ znan kot iskren narodnjak. Kako čislan da je bil in v kako blagem spominu pri našem ljudstvu, nam je priča ogromna množina, ki je iz vseh bližnjih fará, po več ur hodá k sprevodu prišla. Blagodušnost in značajnost rajnega je branila tudi njegovim narodnim in političnim nasprotnikom, mu zadnjo čast odreči. Na grobu so pevci iz Maribora rajnemu za slovo slovenski zapeli.

Z smrtjo rajnega je našo okolico velika zguba zadela. Rajni bil je blagega srca in darežljiv. Posestnikom je rad pomagal v zadregi, bil je oča domačim siromakom, kterih nobenega ni odposlal brez darú. Pri marsikterem revežu bil je ves račun za izdelane pisma: „Hodi z Bogom!“ Slovenija zgubila je zvestega sina, konservativna stranka zdatnega podpornika. Bodi mu časten in hvaležen spomin!

Za poduk in kratek čas.

Začetek krščanstva na Slovenskem.

IV.

Pregoni katoliške cerkve od strani rimskih vladarjev so trajali tri sto let. Cesar Konstantin, do celega udan resnici evangeljski, jih je ustavil l. 312, in takoj je začelo malikovalstvo podprto in vzdržano le po državni moči, hirati in pojematí, a nasprotno se je vera Kristusova širila hitro in prelepo razcvetala. Tedaj so bili blaženi časi prišli tudi za našo slovensko deželo. Brez over so poslanci evangeljski sprehajali se od kraja do kraja, množile in ustanovljale so se nove škofije in do pokrajín mogočnega cesarstva je hitel sloves svete vere. Leta 325 nahajamo v glavnem zboru Nicejskem D o m n a, škofa Stridovskega

iz Panonije; in v Sardiškem cerkvenem zboru l. 347 se beró Fortunacian iz Akvileje, Aprijan iz Petovije, Florencij iz Sabarije in Marka iz Siseije.

Imena najslavnejših mož tistega časa so zvezana z zgodovino cerkve Kristusove po slovenskih deželah. Ss. Kromacij in Heliodor, meniha akvilejske cerkve, pozneje škofa, sv. Martin rojen v Subotici, sv. Severin, Rufin in sv. Hieronim, vsi ti so ali posredno ali neposredno trudili se za vseh evangelija po slovenskih deželah.

Ta srečni stan naših krajev je trpel le sto let. Komaj da je Teodozij l. 395 cesarstvo bil razcepil med svoja sina Honorija in Arkadija, so divji narodi prihruli od severa in izhoda ter so z neznano silo začeli razdevati oslabeledo rimsko cesarstvo. Ta čas se imenuje v zgodovini čas selitve narodov. Izhodna Azija in severna Evropa ste razlile, rekli bi, blezo vse svoje prebivalce, in ti so se valili in poganjali enaki togotnim morskim valovom proti zapadu in jugu.

In skoro da vsem je peljala pot čez slovenske pokrajine. Zaporedoma so se tu gnjetli in gnali Goti, Alani, Vandali, Huni in drugi, ter razdajali vso omiko in nje stališča. Nikako se ne da popisati, koliko nesreč da je prizadajala „selitev narodov“ našej deželi. Sv. Hieronim piše do Heliodora, da med Donavo in julskimi snežniki ni se videlo nego povsod razvaline, požari, podobe smrti, reve, ter slišal jok in stok.

Tedaj je obledel in skoro do cela se osul pisani cvet sv. cerkve po slovenskih deželah. — Leta 441 so Huni, koje Slovenci še dendenes zaradi stisnjenege obraza in zverinske ljutosti pesjoglavce imenujejo, razdjali Sirmijo do tal, ondašnja nadškofija je nehala za vselej. Leta 452 so tisti Huni s svojim kraljem Atilom razrušili Emono, oblegli in zmagali Akvilejo.

Pred navalom germanskih narodov je l. 476 razpadlo zahodno rimsko cesarstvo. Kralj Odoaker je gospodoval v Rimu, pa le malo časa. Njemu je oblast vzel Teodorik ter ustanovil izhodnogotsko kraljestvo. Čvrsto je vladal Italijo, južno Nemško, južno Francoško, severno Španjsko, Dalmacijo, Ilirijo in tudi naše slovenske dežele.

Ta kralj, dasi tudi krivoverec, je nered in zmedi, nasilstvo in krivico, žalostne nasledke narodnega preseljevanja, z modro in pravično roko odpravil, in zopet je prisijala zarja blagejše bodočnosti. Odpočila si je slovenska zemlja in opomгла tudi v verskih rečeh. Nabajajo se potem tudi škofije pomnožene v teh straneh. Na Istrijanskem bil je v Pulju leta 502 prvi škof Veneri; v Porenci 421. Evfrazij, v Trstu l. 524. Frugifer; v Kopru sv. Nazarij ravno tistega leta, v Pičnu l. 579 sv. Marcijan; v Celji l. 579 Joanez.

Z množenjem posameznih škofij so se zrvnane in potrdile metropolitane ali nadškofovske pravice. Cerkev glavnih mest so se šteje kot matere, in njihovim škofom so bili podrejeni škofje

druzih mest tiste krajine. Tako je postala Akvileja nadškofija za Emono, Trst, Polo, Koper in druga mesta.

Škofije Sirmiji podložne so se razdelile in podredile deloma Saloni v Dalmaciji, deloma Lavreaku v Noriku.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Direktne volitve še zdaj niso godne in nihče ne vé, kedaj da bodo, ker iz več dežel poslancev v drž. zboru ni, dokler pa zastopnikov vseh dežel v državnem zboru ni, se tudi preuredba volilnega reda prav skleniti ne da. Čnje se toraj, da hoče vlada v teh deželah, namreč na Kranjskem, Tirolskem, Štajarskem itd. z direktnimi volitvami za silo prej poskusiti. Kaj pa bo na Českem in Moravskem, kjer je vlada že parkrat tudi s temi volitvami na cedilu ostala, se ne ve. Peticija zoper neposredne volitve gre tudi po naših štajarskih krajih v podpis. Podpisuje se brez vse nevarnosti, ker še postava državnemu zboru predložena ni. Dokler postava v obeh zbornicah sklenjena in po cesarskem podpisu potrjena ni, sme vsak državljan javno izreči, da mu nameravana postava ni všeč. Več ko pride takih glasov do cesarskega prestola, več bode tudi veljalo, ker bodo svitli cesar ustavakom nasproti lahko pokazali na dežele, iz katerih je toliko protestov zoper postavo prišlo. Tedaj le urno podpisujte! —

Na Českem skušajo vladini organi po vsej sili zabraniti podpisovanje ednake peticije; pa vse je zastonj. Na Svečnico je bilo v Pragi in drugih mestih na Českem, kakor da je dežela v obsednem stanu. Ker je bilo mnogo taborov v zadevi dir. volitev napovedanih in ostro prepovedanih, je vlada žandarjev, policajev in konjenikov vse križem razpostavila. Toda pokazalo se je, da vsega tega treba ni pri narodu, ki je brihten in politično najbolj izobražen, in toraj noče ustavakom veselja napraviti, da bi nespametno divjal in še večjo nesrečo nad deželo spravil.

V gospôski zbornici se je sklenila postava o poroštvu pri kmetijskih in pridobnih društvih. Poroštvo prevzame vsak društvenik in seer še za enkrat toliko, kolikor je vložil sam. — Finančni odsek razpravlja postavo o uravnanji plače za uradnike. Vlada je predložila zopet za tekoče leto $\frac{1}{2}$ milijona podpore za „nižje duhovnike“; bo torej zopet špektakel. —

Ogerski državni zbor je po hudem uporu od strani levičnikov z veliko večino glasov sklenil letošnji državni proračun. Na dolgu je pa od 2 poslednjih let nad 6 milijonov davka, in vlada je v veliki stiski za denar. Fin. minister je toraj predložil cel kup davkarskih postav, kakor jih tudi mi imamo. Tako pride ob vso veljavo nekdanja pravlica, da je na Ogerskem najceneje živeti. —